

Міненко О.В., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України

ІНОЗЕМНА МОВА ЯК ВАГОМА СКЛАДОВА МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ДСНС

В умовах сьогодення в економіко-політичному житті країни перед майбутнім фахівцем висувається низка вимог, яким він має відповідати, а саме: бути кваліфікованим працівником, конкурентоздатним, компетентним, вільно володіти своєю професією, спроможним до ефективної праці за спеціальністю на рівні світових стандартів, вільно володіти хоча б однією з іноземних мов (принаймні англійською). Ось чому в нашій країні останнім часом приділяється все більше уваги опанування іноземної мови як основі підготовки висококваліфікованих спеціалістів з урахуванням професійних потреб.

За загальноєвропейськими рекомендаціями курсанти вищих немовних закладів освіти повинні володіти загальноповсякденною та професійно орієнтованою лексикою іноземної мови.

Проблему професійної підготовки фахівців немовного профілю вивчали у своїх працях П. Атутов, І. Бех, Н. Бібік, С. Гончаренко, А. Захлібний, І. Зязюн, Н. Ничкало, В. Сидоренко та інші.

Так, майбутні випускники повинні оволодіти комунікативною компетенцією, необхідною для іншомовного спілкування у професійній сфері. Беручи до уваги той факт, що комунікативна компетенція розглядається як здатність і готовність реалізовувати іншомовне міжособистісне й міжкультурне спілкування, а компетентність і здатність працювати з інформацією та людьми вважаються характеристиками інформаційної культури, то формування інформаційної культури майбутнього фахівця ДСНС можна розглядати як інтегративну мету освітнього процесу з іноземних мов у вузькопрофільному ЗВО.

Як показує досвід практики, особливостями викладання іноземної мови в немовному ЗВО є:

- обмежена програмою кількість годин, що відводиться на вивчення іноземної мови, і, водночас, високі вимоги до володіння іноземною мовою після закінчення курсу;
- наявність у курсантів, які вступають до немовного закладу освіти, різного рівня мовної підготовки;

- професійно-орієнтоване навчання іноземної мови майбутніх фахівців;
- пріоритет усного мовного спілкування у процесі навчання іноземним мовам.

Тому, на відміну від традиційних лекцій, практичних і семінарських занять, активні форми й методи навчання дозволяють наблизити освітній процес до реальності, імітуючи професійну діяльність. За останні декілька років активні форми і методи використовуються у професійному навчанні рідної мови фахівців різних напрямів; в той же час у навчанні спілкуванню іноземною мовою як складовій частині професійної освіти в умовах вишу вони використовуються недостатньо.

Дослідниця І. Нещадим повною мірою визначила особливості навчання іноземної мови курсантів технічних ЗВО, врахувавши всі сторони цієї проблеми. Більш загально до цього питання підійшла І. Леушина, яка називає такі особливості навчання іноземної мови студентів технічних факультетів:

- відносно невисокий рівень підготовки студентів технічних факультетів на початковому етапі;
- жорсткі обмеження освітнього процесу в часі;
- малочисельні групи, які не дозволяють судити про ефективність тієї чи іншої методики навчання за висновками проміжного контролю через низьку статистичну значущість результатів [1].

Отже, з вищенаведеної інформації стає зрозумілим, що набуття мінімального рівня володіння іноземною мовою за загальноєвропейськими стандартами не відповідає меті навчання іноземної мови в технічному університеті, оскільки вона передбачає вивчення мови не тільки на побутовому, культурологічному, а і професійному рівні, формування комунікативних навичок у сферах професійного та ситуативного спілкування в усній та письмовій формах. Досягнення середнього рівня, який включає професійну спрямованість іноземної мови, є до сьогодні неможливим через недостатній, а також різний рівень знань з іноземної мови випускників шкіл та нетривалий термін навчального курсу іноземної мови в університеті. Ця суперечність ще раз доводить актуальність піднятої проблеми – навчання іноземної мови студентів технічних університетів, і вимагає пошуку нових підходів щодо її вирішення, якщо ми хочемо рівнятися на європейські освітні стандарти і випускати висококваліфікованих фахівців з якісним рівнем знань іноземної мови.

Розглядаючи сучасну концепцію навчання іноземної мови, слід посилатися на базові положення як комунікативного, так і когнітивного підходів,

а також дані суміжних із методикою наук, зокрема когнітивної психології, когнітивної лінгвістики тощо. Сутність комунікативного підходу полягає в моделюванні процесу навчання як процесу реального спілкування. За словами Ю. Пассова, моделювати варто лише основні параметри спілкування, до яких належать: особистісний характер комунікативної діяльності суб'єкта спілкування, взаємовідносини і взаємодія мовленнєвих партнерів, ситуації як форми функціонування спілкування, змістова основа процесу спілкування, система мовленнєвих засобів, засвоєння яких забезпечило б комунікативну діяльність у ситуаціях спілкування, функціональний характер мовленнєвих засобів, евристичність тощо [2, с. 74]. Досліджуючи когнітивний аспект оволодіння іноземною мовою, О. Леонт'єв наголошує, що, вивчаючи іноземну мову, учасники процесу одночасно засвоюють властивий відповідному народові образ світу крізь призму національної культури, одним із найважливіших компонентів якої є мова.

Так, О. Леонт'єв вважає, що основне завдання оволодіння іноземною мовою в когнітивному аспекті полягає в тому, щоб навчитися здійснювати орієнтування так, як це робить носій мови [3, с. 165]. Когнітивна теорія навчання іноземної мови професійного спрямування ґрунтується на таких положеннях:

1) Розвиток мислення є невід'ємною складовою процесу вивчення іноземної мови, оскільки сам процес навчання не повинен будуватись лише на сприйнятті та механічному заучуванні одиниць мови (лексичних, граматичних тощо). Тому студента потрібно залучати до активного процесу пізнання сутності явищ, що вивчаються, коли створюються умови для реалізації особистісних орієнтирів;

2) Студенти повинні бути активними учасниками процесу навчання, отже, необхідно враховувати їхні індивідуальні інтереси та особливості;

3) Процес навчання має не лише особистісний, але і соціально обумовлений характер, коли студенти спілкуються один з одним та з викладачем, як це відбувається у реальних умовах. Тому і студент, і викладач повинні бути включені у процес взаємного пізнання і розуміння один одного, а також співпрацювати один з одним у навчально-пізнавальному процесі [4, с. 118].

Таким чином, ефективне формування комунікативної компетенції у студентської молоді доцільно забезпечувати шляхом залучення їх до спеціально організованої, духовно насиченої навчально-виховної та творчої суспільно значущої діяльності у процесі вивчення іноземної мови (за професійним спрямуванням) у ЗВО. При цьому вплив іншомовної комунікативної культури відіграє вагомий роль у процесі формування професійної культури майбутнього фахівця

служби ДСНС, оскільки іноземна (англійська) мова посідає перше місце серед інших мов, що вивчаються в Європі та й в усьому світі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Леушина И.В. Совершенствование иноязычной подготовки будущих специалистов технического профиля в условиях многоуровневой системы высшего профессионального образования: автореф. дис. к. пед. н. – Нижний Новгород, 2003. – 24 с.
2. Пассов Е.И. Коммуникативный метод обучения иноязычной речи / Е.И. Пассов. – М., 2001. – 212 с.
3. Леонтьев А.А. Коммуникативность: пришло ее время / А.А. Леонтьев // ИЯШ. – 1991. – № 5. – С. 225.
4. Конопляник Л.М. Комунікативно-когнітивний підхід до навчання іноземної мови професійного спрямування студентів-фізиків / Л.М. Конопляник // Вісник Черкаського університету: зб. наук. праць. – Черкаси: Вид. відділ ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2013. – Вип. 13(266). – С. 117–124.

Пиляй В.В., викладач (методи навчання), спеціаліст вищої категорії Полтавських територіальних курсів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності III категорії Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Полтавської області;

Ніколенко А.А., викладач (методи навчання), спеціаліст вищої категорії Полтавських територіальних курсів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності III категорії Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Полтавської області

ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ З ФУНКЦІОНАЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Розвиток системи освіти вимагає впровадження нових методів навчання і виховання. Відбором, теоретичним осмисленням, класифікацією педагогічних інновацій займається нова галузь педагогічного знання – інноваційні педагогічні технології. Інноваційні педагогічні технології в педагогіці пов'язані із загальними процесами у суспільстві, глобальними проблемами, інтеграцією знань і форм соціального буття. На сучасному етапі все очевиднішим стає те, що тра-